

Australijas Latvietis

A LATVIAN NEWSPAPER IN AUSTRALIA

Published under the Publications of Newspapers in Foreign Languages Regulation, Statutory Rules Nr. 13,1934. Responsible Publisher E. Delins, Box 23, P. O. Kew, Vic. Printed by Standard Newspapers Pty. Ltd., 10-14 Park Rd. Cheltenham, Victoria.

KAS—KAD—KUR

Pasaules lielākais un precīzākais pulkstenis tagad iebūvēts Kopenhāgenas pilsētas namā Dānijā. Tas ir 8 pēdas augsts, 10 p. plats un 21 p. dziļš. Pulksteni gandrīz visu savu mūžu konstruēja J. Olsens, kurš nomira 1945. gadā, pēc kam darbu turpināja O. Mortensens. Līdz šim visprecīzākais pulkstenis bija Strasburgā, Francijā, kur J. Olsens guva savu ideju un nodomu šo pulksteni vēl pārspēt. „Strasburgietis” 10 gados nokāvēja tikai 8 sekundes.

1. oktobrī Zviedrijā pēc 35. gadiem atvērs alkoholisko dzērienu pārdošanas un zveidri varēs pirkt stipros padzērienus cik vien vēlas. Zviedrijā nekad nav bijis alkohola aizliegums, bet pārdošana pēdējos 35 gados bija racionēta. Visas dzērienu tirgotavas piederēja valstij, alkoholu varēja saņemt restorānos tikai kopā ar ēdienu u.t.t.

Glasgovā, Skotijā, kur ir 1.100.000 iedzīvotāju, izņems no apgrozības visus tramvaju, turpmāk lietojot citus satiksmes līdzekļus. Melburnas The Argus šajā sakarībā raksta: „Nebūs brīnums, ja Glasgovas bijušie tramvājiņi emigrēs uz Melburnu. Tā laikā ir vienīgā lielā pilsēta modernajā pasaulē, kur viņi vēl var dabūt darbu.” Un kā ir ar Sidneju?

27 itaļu gleznotāji Milanā izvēlējusi populāro filmu aktrisi Ģinu Lolobrigidu par 1955. gada „Mona Lizu”.

Beļģijā pēdējos 2 gados izmēģinājumu lidlojumus dzīvības zaudējuši 57 piloti.

Kāds Krelstērcas zivju rūpniecības uzņēmums tuvākajā laikā sāks zūsu eksportu no Jaunzēlandes uz Eiropu. Uzņēmuma vadītājs domā, ka šādam veikalam paredzama liela peļņa.

137 g.v. sieviete P. Gasanova dzīvo Ziemeļkaukāzā, ziņo pad. aģentūra Tass. Turpat vēl esot arī divi krīvi — vīrieši 132. g.v. B. Ramanzovs un 128. g.v. H. Magomedovs.

Austrālijas ministru prezidents R. G. Menzijs no 13.-16. martam būs ASV prezidenta „Aika” Eizenhauera viesis Vašingtonā.

Somija un Argentīna parakstījušas tirdzniecības līgumu par preču apmaiņu apmēram 53 milj. austrāliešu mārciņu vērtībā nākamajos 3 gados.

Tiesa ASV sodīja ar nāvi 45 g.v. L. Pikardu par 6 g.v. zēna noslepkavošanu. L. Pikards, kurš tiesā teica, ka vēlas mirt, „jo vīrs zemes nav tiesas, kas varētu mani pietiekami bargi sodīt”, kļuvis un nerunājis soloja uz karatavām.

Visā pasaulē ir 11.867.000 židū. Vairāk nekā visās citās zemēs židi dzīvo ASV — 5.200.000.

Dienvīdijā sācis darboties pirmais privātais radio raidītājs, kas pārraida ziņas un reliģisku mūziku. Visas citas radiostacijas Dienvīdijā kontrolē valsts.

Japāņu baleta mākslinieki uzstāsies Maija festivālā Visbādenē Vācijā, un viesosies Somijas nacionālajā operā Helsinkos.

Kino artiste Zaza Gabore saka, ka katrai meitenei vajagot apbrīnīt 3 reizes mūžā: reiz mīlestības dēļ, reiz naudas dēļ un reiz „gara pacilājumam”.

Anglijas oficiālais bende ir Alberts Pierreponts. Viņam pieder arī restorāns, kurā viesi var lasīt šādu uzrakstu: „No hanging around this bar” (hang—kārt, to hang around—uzkavēties).

Pēckara 5. parlamenta vēlēšanas Japānā notiks 27. februārī. Rezultātus ar interesi gaida visa pasaule, lai redzētu vai japāņi vēlas turpināt draudzību ar ASV, vai arī pieslēgties komunistiem un lielajam kaimiņam - sarkanajai Ķīnai.

Inženieris C. Šino Baltimorā, ASV, pirmo reizi pēc 22 gadiem darbā lūdz brīvdienu, un „boss” viņu sašāva. Tas notika tā, ka pēkšņi atskanēja šāviens no veca ieroča, kuru „boss” tajā laikā laboja.

Cookes

Pārliecinieties

FOTOGRAFS

242 SYDNEY RD., BRUNSWICK Tālr. FW 4807

SLUDINĀJUMS

Austrālijas Latvietim var nodot no pl 7 rītā līdz pl. 10 vak, katru dienu, arī svētd., A. Novackis, 7 Smith St., Fitzroy, Vic., 2. nams no Victoria Pde., East Melb. Tālr. JA 2230.

KAUTRIBA? — Iepazīstieties korrespondences ceļā! Iesūtīt vecumu u.t.t. un saņemsit sīk. ziņas l. aploksnē. MILTON'S Friendship Club (Regd) Dept. 14, Box 2871, G.P.O., Sydney. 58

EIROPIESU OPTISKO PIEDER. TIRGOTAVA!

Izgatavojam KATRA VEIDA ACENES Visu veidu labojumi Pirmšķirīgs Eiropas optika darbs Eiropas (vācu) miesas termometri Darbdienās 9-18, sestdienās 9-13

9 stāvā, 109 SWANSTON Street, MELBOURNE. Tālr. Cent. 1819.

Taylor and Taylor

Aptiekas

FOTOKAMERAS VETERINĀR - PIEDERUMI Mēs runājam latviski Vaicājat pēc mūsu latviešu darbinieka 312A un 628 STURT STREET, 70 BRIDGE ST., BALLARAT, VIC tuvu stacijai un veikaliem

Bridge Road Motors

517 BRIDGE RD., RICHMOND AUTO UN KARAVANAS UZ NOMAKSU Aizdevumu nokārto. Tālr. JB 4189.

EIROPAS ŽURNĀLI

Jūsu draugs — „The Continental Reading Circle” par tikai 2:6 ned. Jums piegādā mājās piecus daž. Eiropas žurnālus. 7 Smith St., Fitzroy, tālr. JA 2230, arī svētd.

IZIRE traukus, telpas Red Rose Caterers

419 HIGH ST., NORTHCOTE, Vic. Trauki u.t.t. izīrējami. Telpas sarīkojumam. Tālr. JW 2869.

Pascoe Vale

PASCOE VALE Kieģeļu māja, gatavā ielā, 2 min. no autobusa — drīzai pārdošanai TIKAI 3.425:0:0 Aizdevumu sagādā.

Pascoe Vale Real Estate Co.

pie dzelzceļa stacijas FX 3521, FX 1666 — katrā laikā.

Urban Motors

PTY. LTD.

Jauni Holden & Chevrolet auto un Garanteti lietoti auto

Apmeklējiet mūs drīz ai jūsu jaunā Holdena piegādei! Holden, Chevrolet, Dogde, Plymouth, Ford, Austān, Vauxall, Humber, Vanguard u.t.t. un citas pazīstamas markas tūlītējai piegādei. Zemas iemaksas un nelieli mēn. maksājumi. Runājam Ziemeļ- un Dienvideiropas valodās Iemainām jūsu tagadējo mašīnu un izkārtojam labus nomaksas noteikumus.

410 ELIZABETH STREET, MELBOURNE, TĀLR. FJ 2629

Coburg — 159 Munro St.

Liverpool St. stūrī. Lieliska moderna kokā māja, karniņu jumts, būvēta pirms 16 g. 3 guļamistabas, viesistaba, virtuve, dub. durvis, kamins, porc. vanna un izlietnes, rot. veļas aukla. 1000:0:0 iemaksa un TIKAI 4:0:0 ned. plus 5 proc. uz 5 gadiem. Apskatāma ceturtd., 24. febr. no pl. 16—17. IZSOLE 26. FEBR. pl. 11:30.

Gray & Johnson R.E.S.I.

2 SYDNEY RD., MORELAND RD. STŪRĪ. TĀLRUNIS FM 2859.

Crompton's

Dzelzs un elektr. preces

Būvniecības piederumi, trauki, krāsas, elektriskas preces, radio, pavarīdi, led usskapji.

443 GAFFNEY ST., PASCOE VALE, W.S. TĀLRUNIS Fx 1746. Visas preces pārdojam uz nomaksu ar tikai 10 proc. iemaksas.

Cont. Delicatessen, 565 High St., Northcote

NETĀLU NO DAREBIN ROAD, pretī BAPTISTU BAZNICA! Cenas pazeminātas: rolmopši, skābi gurķi 2:0, čehu gurķi 30 oz. kārbās 4:10, dzērvenes 3:3, kilavas 2:7, raugs, biežiens, skābs krēj., lētākās kontinentālās desu preces: piens, cisiņi tikai 2:10 mārc. Sk. kāposti 30 oz. kārba 2:9, 16 oz. 1:9. Kardemons, kartup. milti, vācu silķes 3:5, rupjmaize, šprotes 2:1, dāņu dūmdeša 6:6. Manufaktūra!

Helvetia Smallgoods

127—129 SYDNEY RD., BRUNSWICK, tālr. FW 5495 Mūsu pazīstamie ražojumi: Šķinķa desa • Dūmdeša (Mettwurst) • Cisiņi — Frankfurtes desinās • Aknu desa — Knakdesas — Mortadella • Salami — Presēta cūkas galva • Mēles klaips un citas

KONTINENTALAS DELIKATESES

R. N. Collins

BUILDING DEMOLITIONS

420 HODDLE STREET, CLIFTON HILL, VIC. Tālr. JW3978 netālu no Clifton Hill dzelz. stacijas LIETOTI

BŪVMATERIĀLI

LIELĀ KRĀJUMĀ. ARĪ JAUNI MATERIĀLI: DEĻI, LOGI, Jauns importēts jumta skārds.

Pasutinait uzvalkus pēc mēra!

Piegriežam un pagatavojam Jūsu uzvalkus pēc mēra un saskaņā ar Jūsu gaumi kontinenta vai amerikāņu stilā Vienaiga, vai tas būtu uzvalks, mētelis, smokings vai fraka, — dāmu kostīms vai mētelis, — apmeklējiet mūs VISPIRMS un apskatīt mūsu materiālu krājumu, kam izvēles plašums un kvalitātes ziņā nav līdzīga Melburnā.

KUNGU UZVALKI no 24:0:0—28:0:0. DĀMU KOSTIMI no 20:0:0 — 24:0:0

Divdesmit četrus gadu pieredze drēbniecībā pēc mēra • ir labākā garantija arī Jūsu pasūtījuma vislabākam veikumam

L. P. ALEXANDER

214 SWANSTON STREET, MELBOURNE Četras durvis no Foy's veikala. Tālr. FE 1061.

KOKA MĀJA KENSINGTONĀ,

tuvu stacijai, 5 stabas, visas ērtībām, tūlīt apdzīvojama. Cena 2500, TIKAI 400:0:0 iemaksas un 5:0:0 nedēļā!

MOONEE PONDS., tuvu tramvajam, liela KOKA MĀJA. 9 ist., un garaža ar 2 istabām. Tūlīt apdz. Cena 4250:0:0 ar 1000:0:0 iemaksu un 7:10:0 nedēļā.

Ernest Maloney R.E.S.I.

16 MARGARET ST., MOONEE PONDS.

AUSTRALIAN MONT DE PIETE LOAN DEPOSIT CO. LTD.

.Galv. birojs: 330 Lit. Collins St., Melbourne.

AIZDODAM NAUDU

pret briljantiem, dārglietām un drēbēm. Pērkam par skaidru naudu šautenes, bises, fotoaparātus u.t.t., arī briljantus, dārglietas un zeltu. Nodajas pilsētā un priekšpilsētās.

MELBURNAS LATVIEŠU NAMA KOOPERĀTĪVA

LIELAIS GADA TIRGUS

PRĒNAS PILSĒTAS NAMA ZĀLĒ, PIEKTDIEN, 25. FEBR. pl. 8 vakarā. Piedalīsies: aktieri, dekoratori, prāģeri un citi.

TIRGUS INSPEKTORA VILBERTA ŠTĀLA virsvadībā.

Ieejas kartes (iegūstamas tikai kopā ar galdiņa rezervāciju) iepriekšpārdošanā DV, J. Strautiņa un A. Stražiņa grāmatnīcās un P. Elsiņa „Piena krogū” pretī Kolingvudas pilsētas namam. Piezīmes: • Ar ieejas karti apgādā ieteicams pastiegties. • Šoreiz Prēnas zālē būs mazāki galdiņi.

PIEKTDIEN, 4. MARTĀ pl. 20 AŠFILDAS PILSĒTAS NAMA

lielajā zālē, 2 min. no Ašfildas stacijas, notiks

TRADICIONĀLAIS KALPAKIEŠU ATCERES VAKARS

Uzrunu teiks Kalpakiešu apvienības priekšnieks plkv. Arv. Krīpens. Programmā piedalās SLB vīru dubultkvartets IMANTA un Sidnejas latviešu teātra aktieri Kārlis Gulbergs un Juris Zemītis.

Sarīkojuma izskaņā — BAILE — Beigas pl. 2.00. Spēlēs V. Ģibieša deju kapella.

Ieejas resp. galdiņa rezervācijas kartes k u n g i e m 15:0, d ā d ā m ā m 10:0 iepriekšpārdošanā sākot ar 15. februāri daļamatn. salonā Rota, V. Bērziņa un A. Līniņa veikalos, I e l ū d z DV Sidnejas nodajas valde.

ADELAIDES LATVIEŠU TEĀTRA ANSAMBLIS

piektdien, 4. un 11. martā pl. 19.30 Norvudas pilsētas zālē izrādīs

Anšlava Eglīša komēdiju

KAZANOVAS MĒTELIS

REZISORE O. SKRASTIŅA. DEKORĀT. A. ŌZOLINŠ-ŌZOLS Bijetes iep. pārd. pie O. Strauta, 16 Mill Street, City.

K. Strazds — NĀVES IELENKUMĀ, broš. 20:0, ies. 25:0 J. Sirmanis — KRIKSIS MEZMĀJĀ, ies. 20:0 Ortega i Gasset — MEDITĀCIJAS PAR MĪLESTĪBU, ies. 27:0 A. Šņķis — KURZEMES CIETOKSNIS II daļa. Latvju skaņu plates (HMY) ā 7:4, Reitera kora jaunās plates — 5 plates 4:0:0.

A PRIEDITIS — GRĀMATNĪCA "RĪGA"

74 JUDD ST. MORTDALE, SYDNEY, N.S.W.

AUGSTAKĀS KVALITĀTES DRĒBNICĪBA

UZVALKI KONTINENTA VAI AMERIKĀŅU GAUMĒ

McDougalls

DRĒBNIĒKS

571 Sydney Rd., Brunswick

GATAVAS DRĒBES:

MĒTEĻI SPORTA TĒRPI GATAVI UZVALKI

GROZĪJUMIEM UN LABOJUMIEM PĒDĀVAJAM ĀTRU APKALPOŠANU UZ VIETAS

T. H. Danaher

BUCKLAND STREET, HEIDELBERG, tālr. JW 2645 KOKA MATERIĀLI, KRĀSAS, VANNAS, U.C. BŪVPĒDERUMI Atvērta sestdienu rītos.

TAXI TRUCK

K. N. WARD. — TĀLR. FX 1746 Visur, katrā laikā. Zvanīt pirm. piektd. no pl. 9—18, sestd. 9—13. *****

A. Ziles transports

13 NORFOLK ST, MAIDSTONE, VIC. Tālr. MW 4673.

AGENTŪRAS DARBAM

var pieteikties personas, kam dažas stundas dienā brīvs laiks. Enerģ. darbiniekiem LABA IZPEĻŅA ISĀ LAIKĀ

Piet. 7 Smith St., Fitzroy, Vic. Tlr. JA 2230.

Tip Top Car Sales

132-134 Sydney Rd., Coburg, Vic. Labākie un lētākie lietotie automobiļi Melburnā. Izkārtojam izdevīgus nomaksas noteikumus.

IZDODAMS 2 istabu bungalovu, 6 John St., Middle Footscray, Vic., 3 min. no stacijas.

WATSONIA

Jauna koka māja, 4 lielas telpas, karstā ūdens ierīce, iebūvēti skapji, tuvu stacijai un veikaliem. Gatava 12 nedēļās. TIKAI 2950:0:0, iemaksa apm. 1000:0:0.

T. G. Brown & Co

130 MOUNT ST., HEIDELBERG Tālr. JW 1781

IGAUNI AUSTRĀLIJĀ

Līdzās saviem valsts svētkiem trimdā ar īpašu sirsnību atceramies arī savu kaimiņu vēsturē nozīmīgās dienas. Februāra mēnesī jau aizvadījām Lietuvas valsts svētkus un nupat 24. februārī pieminējām Igaunijas neatkarības pasludināšanu. Ir ļoti apzināties, ka tieši trimdā dzīvojot esam sākuši arvien biežāk apzināties trīs Baltijas tautu likteņu kopību, aizvien vairāk interesējoties par kaimiņu sabiedrisko un kultūras dzīvi. Šīs intereses padziļināšanai lai kalpo arī šodien publicējamais igauņu rakstnieka un aviēnieka Pētera Lindsāra (Lindsaar) speciālraksts Austrālijas Latvietim Lonijas Kukurus tulkojumā par igauņu trimdinieku dzīvi Austrālijā.

Atsevišķas igauņu tautības personas sāka ierasties Austrālijā jau pagājušā gada simteņa beigās. Pērn, īsi pirms Ziemsvētkiem, Sidnejā mira 90 g.v. igauņš, kas šē bija iebraucis un apmeties dzīvot 20 gadu vecumā. Lai gan precējies ar austrālieti, viņš ļoti pārvaldīja igauņu valodu. Viņš stāstījis, ka laikiem pat 10 gadus no vietas nav dzirdējis ne vārda igauņiski. Citi igauņi saradušies pa vienam vēlāk. Ieprecoties cittautesos,

viņu lielākā daļa savu valodu galīgi aizmirsusi. Protams, arī viņu bērni igauņiski nav mācējuši runāt. Vēlāko atbraucēju saskarsmē ar vecigauniem netrūkst arī kuriozu. Tā kāds vecs kungs slimnicā īsi pirms miršanas sācis murgot visiem nesaprotamā valodā. Tikai mirēja sieva zinājusi paskaidrot, ka viņas vīrs dzimis igauņš, bet dzīve laikā savu tēvu valodu nekad neesot runājis. Taču nesamapņ pirms nāves igauņu valoda iznirusi no zemapziņas. Nesen Rietumaustrālijā sastaps vīrs, kumš apgalvojis, ka igauņu valodas skapa viņam vēl esot pazīstama, bet saprāt vārdus viņš vairs nevarot. Arī viņš ieradies Austrālijā no Igaunijas pirms vairākiem gadu desmitiem, apprecējies austrālieti un, dzīvodams tikai sveštautiņu vidū, pilnīgi aizmirsis savas tautas valodu. Tāpat šī raksta autors pirms pāris gadiem Sidnejā satika tautieti, kas te dzīvo 30 gadus. Viņš igauņiski vēl kautcik saprot, bet runāt nevar.

Pirms pirmā pasaules kara Austrālijā bija ap 200 igauņu. Lielāka apmēra izejošana no Igaunijas uz Austrāliju sākās no 1925-1927. g. Izceļoja galvenokārt tie ļaudis, kas atgriezušies no Krievijas plašumiem, atzina karu pārceltušās dzimtenes sauros apstākļus par neapmierinošiem, cērot atrast laimi tālā, svešā zemē. Daudzi igauņi tai laikā brauca uz Austrāliju tieši no Sibīrijas. Viņu lielais vairums apmetās Sidnejā (ap 700). Šis izejošanas vilnis atveda Austrālijā pāri par 1000 igauņu. Par otru lielāko igauņu centru izveidojās Melburna, daļa apmetās Kvinslendā, daļa — Rietumaustrālijā.

Visvairāk igauņu emigrēja uz Austrāliju pēc otrā pasaules kara, kad izvietojā Vācijas un Austrijas DP nometņu bēgļus. Reizē ar tiem šurp pārcēlās bēgļi arī no Anglijas un Zviedrijas, atsevišķas personas arī no citiem kontinentiem. Saskaņā ar oficiāliem datiem ar šo izejošanu vilni Austrālijā ieplūda 6000 igauņu. Tātad viņu kopskaitis šā zemē tagad ir ap 7000.

Kaut gan jauniebraucējus sākumā izklīdināja pa visu kontinentu, darba līguma laikam izbeidzoties, tie sāka pulcēties vienkopus lielākās pilsētās, pie kam vislielākais pievilkšanas spēks bija Sidnejā, kur dzīvoja visvairāk vecigauņu un kur bija igauņu nams. Apmēram puse no Austrālijas igauņiem par savu dzīves vietu izvēlējušies Jaundienvidvelsu, no tiem 3000 Sidneju un ap 300 Thirlmeres igauņu koloniju (pie Piktonas), apm. 50 Nūkāslu u.c. Nākošais lielākais igauņu centrs ir Melburna. Viktorijā dzīvo pavisam 1000 igauņu. Trešais lielākais centrs ir Adelaide, kaut visā Dienvidaustrālijā dzīvo tikai 827 igauņi. Pertā un apkārtnē 300-400, Kvinslendā apmēram tikpat. Kanberā ir ap 100, Hobartā 50, un Lonses-tonā ap 60. Daži vieninieki strādā arī Darvinā.

Jaunzlandē patvērumu atraduši 300 igauņu bēgļi, no tiem 100 dzīvo Oklendā. Tāpat kā Austrālijā, arī Jaunzlandē lielais vairums izejošu igauņu pilsētās. Vienīgais izņēmums ir Thirlmere, kur igauņi izveidojuši savu pagastu, kas dibināts jau pirms otrā pasaules kara un strauji paplašinājās pēc IRO kuģu ierašanās, jo daudzus interesēja darbs pašam savā vistu farmā. Bez tam daudzi arī saprata, kādas priekšrocības ir dzīvei ciešā vienībā, kur vieglāk realizējami nacionālās kultūras pasākumi, iespējams ciešs kontakts tautiešu starpā un savstarpējs morālisks un materiāls atbalsts. Līdzīga kolonija nodibināta arī Brisbenas tuvumā, kur Igauniju farmeru kooperatīvs nopirca zemi. Jau uzbūvētas vairākas mājas.

Pirmā igauņu biedrība nodibināta Sidnejā ar nosaukumu Dienvidzeme, 1912. g. 2. aprīlī, bet tā jau pēc gada darbību izbeigusi. Melburnas igauņu biedrība dibināta 1914. g. februārī. Tās darbība turpinājās līdz 1920. g., bet īsti atdzīvojās tikai tagadējiem jaunaustriēšiem iebraucot.

1927. g. 20. okt. Sidnejā no jauna nodibināja igauņu biedrību, kuras darbība nav apstājusī. 1950. g. radās igauņu biedrība arī Adelaidē, tāpat citos centros: Pertā, Brisbenā, Thirlmerē, Nūkāslā, Hobartā, Lonses-tonā un Kanberā. 1953. gadā biedrības apvienojās Igauniju biedrību apvienībā ar sēdekli Sidnejā, kur ikgadus notiek biedrību pārstāvju sapulces. Pie apvienības darbojas Austrālijas igauņu nacionālais fonds kura līdzekļus izlēto nacionālās audzināšanas mērķiem, rakstniecības atbalstīšanai un Igaunijas ārzemju pārstāvniecību vajadzībām. Ziedotāji paši nosaka, kādam mērķim viņu ziedotā nauda izlietojama. Līdz šim lielākie ziedojumi ienākuši nacionālās audzināšanas fondam un informācijas literatūras izdošanai. Apvienība rīkolo pirmās Igauniju dienas Sidnejā 1954. g. janvārī. Turpmāk igauņu dienas notiks ik pēc 2 gadiem un nākamās būs šogad Melburnā. Sidnejas Igauniju dienu programmā bija kopkoru koncerts, teātra izrāde, mākslas izstāde, sporta sacīkstes, bērnu svētki, u.t.t. Pag. gada beigās Adelaidē pulcējās Melburnas, Sidnejas un Adelaides sportisti uz Igauniju sporta sacensībām.

1934. g. nodibināta Sidnejas igauņu ev. lut. draudze, kas ir vislielākā igauņu draudze Austrālijā, Melburnā ig. ev. lut. draudze dibināta 1948. g., Adelaidē 1949. g. Brisbenā 1953. g., Kanberā 1954. g. Sidnejā vēl darbojas pareizticīgo draudze, Filadelfijas draudze un sen agrāk nodibinātā baptistu draudze.

1953. g. nodibināta Igauniju sporta apvienība, kuras sēdeklis ir Melburna. Adelaides sporta kopa Estonia, sevišķi tās basketbolisti, guvusi vislielākos panākumus. Darbojas arī skatu organizācija, kas 1949. gadā noorganizējās Sidnejā, Melburnā, Thirlmerē un Adelaidē.

KAS NOTIEK LATVIJĀ

● Okup. Latvijas ministru padome nolēmusi šovasar Latvijā rīkot dziesmu svētkus. Čiņa sūdzas, ka koru pašdarbība tomēr neesot pietiekama, daudzi kori, piem. Baltijas dzelzeļa pārvaldes koris pastāvot tikai „uz papīra”, Katlakalna ciema kora darbību visādi kavējot kolhoza Sarkanais Daugavietis vd. Līskops, Rīgas auduma korim jāmēģinot nepiemērotās telpās, no VEFa 1500 komjauniešiem kori dziedot tikai nedaudzi u.t.t.

● Par apstākļiem, kādos jāstrādā no Latvijas uz darbiem Krievijā izsūtītajiem latv. jauniešiem, raksta Komsomolskaja Pravda:

„Izskatīgā ziemas dienā, 25 grādu salā, mēs pārcēlamies no Kiziltukas sovchoza saimniecību 40 kilometrus (25 jūdzes) tālāk atklātā stepē. Bijām 20 cilvēku. Apmetāties sniegotā laukumā, kas mazliet pacēlās virs klajuma. Apkārt bija tikai stepe kurā auroja nesaudzīgs vējš. Traktors atvilka dzīvojamo vagonu. Apsīdijamies un sākām gatavoties jauna neskārto zemju sovchoza Kuzbass ierīkošanai.”

● Rīgas Vecajā Gertrūdes baznīcā darbojas 64 g.v. mās. Jānis Kundziņš, kas agrāk bija Mežmuižas dr. mācītājs.

1938. g. reģistrēti Igauniju nama kooperatīva statūti un 1940. g. likti pamati igauņu namam Sidnejā. Pusgada laikā nams arī uzcelts. Zāle ar 225 sēdvietām tagadējās prasības vairs neapmierina un tādēļ patlaban plāno nama paplašināšanu 1952. g. uzcelts igauņu nams Thirlmerē, kur zāle ar 150 sēdvietām. Pajās pārdod arī Melburnas un Adelaides igauņu namu iegādei.

Sidnejas ev. lut. draudzes Ziņotāja l. n-rs iznāca 1935. g., bet šīs laikraksts pārtrauca iznākšanu pēc 3. n-ra. Otrās igauņu laikraksts Mele Kodu sāka iznākt 1949. g. un līdz šim iznākšanu turpinājis regulāri ik nedēļā. 2 gadu iznāca arī stencilēts baptistu laikraksts Kojdikul (Aumā). Akadēmiskas kopas noorganizējušās Sidnejā un Adelaidē. Sidnejā ir divi jaukti kori ir arī Thirlmerē un Oklendā. Sidnejā darbojas patstāvīgs igauņu teātris. Melburnā, Pertā un Thirlmerē pastāv biedrību teātra ansambļi. Mākslas izstādes notikušas Sidnejā un Melburnā. Gandrīz pie visām biedrībām darbojas tautas deju kopas.

Igauniju papildskolas strādā Sidnejā, Melburnā, Adelaidē, Brisbenā, Thirlmerē, Lonses-tonā un Kanberā. Lielākā ir Sidnejas skola ar 100 skolēniem un 4 skolotājiem. Adelaide un Melburna ir apmaiņjušās koru koncertiem un teātra izrādēm. Mazākos centros darbība ir aprobežojusies ar Igaunijas patstāvības dienas un 14. jūnija svīņģiem aktiem. Sidnejā vēl darbojas dzejnieka Henrika Visnapū fonds, kura savāktos līdzekļus izlietos godalgām labākajiem literārietos darbiem.

Austrālijas igauņu „galvaspilsēta” ir Sidneja, jo tur ir igauņu nams, iznāk laikraksts, tur atrodas organizāciju apvienību sēdeklis, kuru darbība aptver visu kontinentu. Un galvenais iemesls — Sidnejā dzīvo visvairāk igauņu.

Pēteris Lindsārs

IGAUNU KULTŪRAS UN SABIEDRIS KĀ DZIVE AUSTRĀLIJĀ ATTEĻOS:

pa labi, no augšas uz leju: 1. igauņu mākslinieces Annas Polusāres grafika Gulošais bērns. 2. Igauniju tautas deju grupa Oklendā. 3. Igskaūti nometņo Sidnejas apkārtnē. 4. Ig. organizāciju padomes konferences dalībnieki Sidnejā, 1955. g. 1. un 2. janv. — 1. r. E. Vesters, V. Maīdre, A. Perendi, E. Megi, A. Trupolds, 2. r. A. Londs, H. Lomps, I. Netlīvs, A. Urms, A. Janova, A. Rannita, N. Salaso, Dr. H. Salaso, A. Tamisto, J. Vidangs, 3. r. P. Lindsārs, R. Rētseps, J. Lenzius, M. Otss, D. Ūlbergs. — 5. Igauniju svētdienas skola Brisbenā. Mele Kodu uzņ.

MELBURNAS IGAUNU VOLEJBOLA VIENĪBA, kas uzvarēja Austrālijas igauņu meistarības sacīkstēs Adelaidē 1954. gada decembrī.

LASĪTĀJI TURPINA IZTEIKTIES O. ROZIŠA UN A. TAMUŽAS DISPUTĀ PAR J. SARMAS ROMĀNU RŪSA

Tumba, Atraitnes dēls un subjektīva kritika

SUBJEKTĪVĀ KRITIKA

Olg. Rozītis AL 272. n-rā uzstājas par subjektīvās kritikas eludinātāju un aicina kritiķus: „Vairāk subjektivitātes, nekaunieties teikt paši savas domas, neaizņemot to, ko esat iemācījušies skolās un akadēmijās, nometiet objektivitātes masku, tad jūs kuplīnāsit literatūras ataugas trimdā. Ar objektivitāti jūs liksit tām nikt.”

Pareizi, ka absolūta objektivitāte nav iespējama. Kritiķis vairāk vai mazāk būs subjektīvs. Un tomēr kritika pastāv, jo tās galvenais nolūks ir šķirt topošā mākslā vērtīgo no nevērtīgā. Un ja spriežam par objektivām vērtībām, tad ar to saprotam, ka tās nav atkarīgas no subjektīvās un acimredzīgās patikas vai nepatikas. Rozītis tālāk saka, ka: „literāri tāli nav sastinguši un statiski, tādēļ, kādus autors radījis.” Droši vien, objektīvā kritika pateiks, ka tāli ir sastinguši, bet subjektīvā kritika, kaut arī autors radījis sastingušus tēlus, atzīs tos par dzīvības pilniem. Sargāties no tiem (objektivitātes), viņi nav godīgi!

Sevšķi trimdā mēs jau esam iestiguši subjektīvās kritikas purvā. Pat tālāk vairs nevar iet, jo, kaut gan literatūra nav matēmatika, mūsu literāti seko dzīvībai: „Es par tevi, tu par mani. Kas nav par mani, nēst ar viņu.” Tur pazūd vērtētāja persona, kas normālos apstākļos būtu izkopta, plašam zināšanām apgādāta un dziļi izpratni apveltīta. To visu tagad papildinām atvieto Olgēta Rozīša sludinātā subjektivitāte.

Kaut vai daži piemēri: O. Liepiņš recenzijā par Jāņa Medeņa Miķeļnācām sakauj grāmatas sa-

stādītāju J. Rudzīti. J. Rudzītis savukārt iznīcina sev nedraudzīgos — tā paša O. Liepiņa romānu Vēlā liesma un Velas Tomas abas grāmatas — Latvieša sieva un Sēļezmes sestdiena. Turpretim Viļa Ešota „neromānu” Legionāri O. Liepiņš nodēvēja par tīri labu literāru darbu!

Sp. Klauverts, Sidneja TĀLU NO PIRMSKIRIBAS

Taisnība Anšl. Egliņim, kas savā rakstā AL 267. n-rā saka: Antons Tumba grūti noskaidrojamas tautības, neatīstīts, truls cilvēks, ko citu padomi un paša absolūtais princips un sirdsapziņas trūkums bida augstāk līdz pat ministram” Pilnīgākais Tumbas kunga raksturojums! — Ja nu šo cilvēku, kam gremošanas process pēc ik maltītes pirmā vietā, O. Rozītis uzskata par censoni, tad jāizsaka izbrīns, vai šādi „censoni” vienmēr šādā veidā tikuši pie amatiem? Varbūt censonība izpaužas arī alimentu maksāšanā, kas „nabaga” Tumbas kungam ir jādara, jo viņš, lūk, Rozīša vārdiem runājot, ir „progresam pārdevis dvēseli”.

Un kur ir šī lielā iekšējā dvēseles puve, kas saēdusi cildeno Tumbas kungu? Vai tā būtu mīlestība pret savu sievu (R. tālāk apgalvo, ka Tumba apprecējās Vāju mīlestības dēļ), kuru, par ministru kļūstot, aizmet kā nevaļadzīgu, jo izšķiras par draudzeni. Jeb varbūt šī puve, kas viņu pārvērtusi, ir mazdūšība pašam to sievai pateikt? Romāna sākumā Tumba esot spirts, vesels, kas piecējas par dabu, par sevi. Šai teikumā

laikam tikai pēdējais vārds ir patiesība, jo taisnība gan A. Egliņim, ka Tumba ir pasīvs, dzīvnieciski vitāls jaunbāgātņieks, kas visur centrā nostāda tikai sevi un vēlreiz sevi.

Savas domas esmu pārrunājis ar vairākiem citiem vienkāršiem lasītājiem, kuru kopīgais spriedums ir, ka šis ir negatīvākais raksturs pēdējā laikā izdotajās grāmatās, un pati grāmata stāv tālu aiz pirmšķirīgā notikuma.

E. B., Sidneja.

DAŽI JAUTĀJUMI

Lasot disputu par Tumbas kungu un Atraitnes dēlu, man radušies šādi jautājumi:

1. Austrai Tamužai: kas izdomājis literāro tēlu dalījumu pozitīvos un negatīvos un uz kā šāds iedalījums pamatojas? Vai ir kādas noteiktas īpašības vai īpašību summa, kas dod tiesību tipus iedalīt vienā vai otrā grupumā?

2. Ed. S.: kādēļ „pasākumiem, ko veic pozitīva rakstura cilvēks” būtu gaidāmi „morāliškai attaisnojami rezultāti”, kas ir „pozitīva rakstura cilvēks”?

3. Olg. Rozītis: kur viņš saskata kādu iekšēju pārvērtību Tumbas kungā, kas manuprāt no romāna sākuma līdz beigām ir tas pats sevi dievinātājs pašmīlis, ceļa būvētājs „uz augšu” vienīgi pats sev? — Kas gan romāna gaitā veidojas un aug, tā ir Vāja — isteni romāna galvenā persona, ja griešam pat traģiska varone, un viss nīknaiss stridriņš varbūt nemaz ne būtu izcēlies, ja Rozītis Tumbam piešķirto uzmanību būtu veltījis Vājai.

J. Amoliņš, Melburnā NAV SKAIDRĪBAS

Pēd Ed. S. raksta izlasīšanas AL 273. n-rā man polemikā par Tumbu un Atraitnes dēlu vairs nemaz nav skaidrības. Ed. S. saka,

ka Tumba ir „pats savas laimes kalējs” un tā tad „pats savas vainas dēļ nonācis stāvoklī, kad vairs nav uzskatāms par pozitīvu cilvēku.” Ja nu tā, tad Ed. S. ir pierādījis to, ko O. Rozītis visu laiku apgalvoja, t.i., ka Tumba ir censonis un „atraitnes dēls”, jo arī pēdējais ir „savas laimes kalējs”!

Vai Ed. S. nevarētu parādīt, kur Rūsā ir redzams, ka Tumba nekad nav pazinis darbu? Es, lasīdam romānu, gan to nesapratu, man likās, ka Tumba ir ļoti kārtīgs un apzinīgs darbinieks, gan ne visai spējīgs, bet šķīks un precīzs („Tumba pulveri neizgudros, bet uz viņu var palauzties”).

K. Kadiņš, Norvudā PAR ROMĀNIEM VISPĀR

Kamēr romāns Rūsā ir aktuāls strīdus temats, man gribētos ko iebilst vispār pret romānu iespēšanu avīzēs. Katru labu romānu taču izdod grāmatā, ko tad pāris dienas var izlasīt, neaizmirstot, kā tas iesākās. Arī es varbūt spētu par Tumbas kungu veidot kādu personīgu spriedumu, taču esmu viens no — nešaubos — daudzajiem AL lasītājiem, kuriem šāda romāna lasīšana kļūva apnicīga un bija jāpamet pusceļā. Varētu iespiest romānu fragmentus, stāstus un noveles, bet gan neko plašāku par 10-12 turpinājumiem.

Manās acīs Tumbas kungs, cik nu viņu iepazīnu, ir un paliks ļoti nepievēlīgs (lai neteiktu pretīgs) cilvēciņš, ka nepelna nedz apbrīnu, bet gan satīru, ar kādu pats autors to rādījis. Jo mazāk izceļas tipus sastop dzīvē, jo labāk.

Jā, vienam patīk mēte, otram meita, kamēr trešam tikai kleita. O. Rozītis, šķiet, tā sajūsmīnājies par kleitu (t.i. romāna formu), ka tās valkātājā Tumbas kungā saskaņā daudzās enģeļa īpašības.

Je-Ju, Sidneja.

Ar apbrīnotu sparū un atzītu talantu

KOMPONISTA BRUNO SKULTES MŪŽA 50 GADI

Viens no ražīgākajiem tagadējā laika latviešu māksliniekiem, komponists un diriģents Bruno Skulte 22. februārī Ņujorkā atskatījās uz 50 mūža gadiem. Viņš dzimis Rīgā 1905. g. beidzis Ljas konservatorijas un diriģentu klasi, diriģēšanā papildinoties pie Leo Blecha Rīgā un pie prof. Klemensa Krausa Zolburgā. Latvijas laikā Br. Skulte darbība saistās ar galvas pilsētu Rīgu, kur viņš diriģē radiofona simf. orķestri un Liepājas operu. Skultes komponista panākumus dalās divi pilsētas trimdā — Oldenburga Vācijā un Ņujorka ASV. Oldenburgā Br. Skulte komponēja savu pirmo operu Vīlkaču mantinieci, kuras libretu pēc Ilonas Leimanes romāna uzrakstījis Tonijs Kalve. Turpat komponētas arī kantātes Dievs, Tava zeme deg (Andr. Egliša teksts) un Lūgšana (L. Breiķis). Trimdā Br. Skulte vēl komponējis Stīgu kvartetu d mollā un vairākas solo un kora dziesmas. Viņš diriģējis arī Oldenburgas operi.

1949. g. novembrī Br. S. ieceļoja ASV un jau ar 1. dec. kļuva par Ņujorkas latv. ev. lut. dr. ērģelnieku un kora diriģentu. Šo darbu ar izcilie panākumiem viņš veicis jau 5 gadus. 1950. g. pirmatskaņojumus piedzīvoja komponista balādes Kalpaka piemīnai, Dieva varenība un Ciešanu laikā, 1951. g. — lielais Jaundarbs Dievs Tava zeme deg, kas rakstīts jauktam korim, vīru korim, 4 solistiem, ērģelēm un orķestrim, 1952. g. — Latvju lūgšana aizvesto piemīnai, Lītanija, bez tam Skultes

iestudētais Mocarta Rekvīems un amerikāņu komp. Metjūsa kantāte Beilēmes vēstījums. Bez tam šai laikā Skulte vēl rakstījis solo dziesmas, instrumentālu mūziku un diriģējis baltiešu simfonisko orķestri Ņujorkas Karnegi zālē.

1953. g. izcilākais sasniegums bija 1. latviešu visp. dziesmu svētki Amerikā, kur virsdiriģents bija arī Br. Skulte un skanēja viņa spēcīgā balāde vīru korim — Raganu kalna balāde. Viņa vadītais koris bez tam saņēma godalgu. Par spīti lielajai piepūlei dziesmu svētkos, mākslinieki vēl sagatavoja italiešu komp. Merkadantes oratoriju Kristus pēdējie septiņi vārdi, bet Ziemeļvētkos puķojieši dzirdēja Sensansa Ziemeļvētku oratoriju. Bez tam ar DV vīru kori Br. Skulte izpildīja daļu sava lielā skandarbā Latvju tautas rekvīems, kas veltīts Lāčplīša piemīnai. Ja pieskaita vēl septiņas citas uzstāšanās šai gadā, tad jābūt liels respekti pret viena cilvēka spējam, enerģiju un sasniegumiem.

Pag. gads iezīmējās ar Skultes vadīto kora koncertiem L. Piektdienā, 14. jūnijā, 18. novembrī un Ziemeļvētkos. Pavasari abiem dr. korim bija kopīgs koncerts. Bez tam diriģents uzņēmies vadīt arī vēl trešo kori Ņubransas vīru, ar ko pašlaik sagatavo pirmo atklāto koncertu. Ziemeļvētkos atkal bija kantāte jauktam korim, siev. korim bērnu korim, 3 solistiem un ērģelēm, pirmatskaņojumā dzirdējām Br. Skultes dziesmu Zvanī. Pavasari gaidāms Br. Skultes 5 gadu darbības atceres koncerts Ņujorkā. Jo drīz ceram dzirdēt Odu balādi vīru korim autora vadībā.

21. februārī puķojieši rīkoja Br. Skultes jubilejas vakaru. Aktā par gaviļnieku mūziku runāja V. Bērzkālns, dziedāja Ņujorkas ev. lut. latv. draudzes jaukts koris un DV vīru koris autora vadībā. — Svinības dzirdēja tiešcauri caur 22. februārī piedzimušaj divi lieli vīri: amerikāņu pirmais prezidents Dž. Vašingtons un latviešu komponists Br. Skulte. Latviešiem šai dienā nācis pasaulē spēcīgs gars, kas liek skanēt vecām un jaunām skaņām, spārnojot tautu labākai nākotnei un mūžīgumam.

Ņujorkā, februārī. R. Z.

EDGARS DUNSDORFS

SENIE STĀSTI

5. turpinājums.

Gilbērs de Lannuā

CEĻOJUMA APRĀKSTS (1413-14. g.)

Devos projām no Dancigas Prūsijā, lai ceļotu uz Līvoniju un lai piedalītos ziemas kara gājienā. Tā es devos uz Karaļaučiem, kurp bija 33 jūdzes ceļa, un no turienes uz Klaipēdu, kas ir komandantūra pie Mēmeles upes. Šī upe ir ļoti plata, un tur ir kāda pils, kas ir pēdējā Prūsijas pils pret Zemaitijas robežām.

Aiz jomas plūdmales sākas ceļš pa Zemaitiju, bet labas divpadsmit jūdzes ir neapdzīvoti tuksneši, kur nevar atrast nekādas cilvēku mītnu pēdas. Visu laiku jāceļo gar jūras krastu, pie kam jūra paliek pa labi (?). Minētais tuksnesis saucas Lietuvas plūdmales, lai gan šī zeme ir Zemaitijas daļa. Un tā, lai cauri ceļojot, es nonācu Kurzemē, kas pieder Līvoniijas kungiem. Tie to ir iekarojuši Prūsijas kungiem. Tā es nonācu kādā pilsētā vārdā Līve (Liepāja), kas atrodas pie Līves upes. Šī atdala Kurzemi no Zemaitijas. No minētās Klaipēdas līdz Līvei ir divpadsmit jūdzes.

No Līves Kurzemē es devos uz Rīgu Līvoniijā cauri daudzām pilsētām, pilīm un komandantūrām, kas arī pieder Līvoniijas kungiem. Pirmā bija Grobiņa, kas ir pils, tad nāca Kuldīga, kas ir apcietinātā pilsēta, tad Kandava - pils, un citas pilsētas un pils Kurzemē un Zemaitijā, kas pieder Līvoniijas kungiem. Ceļojot arī cauri daudzām zemgajām, kuršu un lībiņu ciemiem - tiem katram sava valoda pr sevi. Divs jūdzes no Rīgas es cēlos pāri platai upei, ko sauc par Zemgales upi (Tzamegaelzara), un nonācu Rīgā, kas ir osta, pils un apcietinātā pilsēta - šīs zemes galvaspilsēta, kur ir Līvoniijas mestra rezidence. No Līves pilsētas Kurzemē līdz šēienei ir 50 jūdzes.

Minētiem kuršiem (lai gan viņi esot dzimuši kā spaidu kārtā kristītie) ir kāda sekta, kas pēc nāves sevi apbedīšanas vietā liek sadedzināt. Viņus sadedzina apģērbus un izgreznotus ar viņu labākajām rotām kādā tuvākā birzī vai mežā. Sārtu tie taisa no tīras ozolu malakas. Viņi tic, ka dūmiem kāpjot taisni debesīs, dvēsele esot glābta, bet, kad tos pūš uz sāniem, dvēsele esot jāiet bojā.

Rīgā es sastapu Līvoniijas mestru, Kurzemes senioru, kas pakļauts Prūsijas mestram un kas toreiz neatradās kara gājienā. Ar minētā mestra palīdzību es uzsāku savas gaitas, lai dotos uz lielo Novgorodu Krievijā. Devos pie landmaršala, kas atradās kādā pilsētā septiņas jūdzes no turienes, blakus kādai pilsētai, vārdā Sigulda. No turienes tālāk es vienmēr devos pa Līvoniijas zemi no vienas pilsētas uz otru, pa starpām arī pa pilīm, apcietinātām vietām un komandantūrām, kas piederēja ordeņa mestram, Nonācu kādā lielā apcietinātā pilsētā, vārdā Cēsis, kas ir komandantūra un pils, un arī Valmierā, kas ir apcietinātā pilsēta un komandantūra, un es, no turienes kādā apcietinātā pilsētā, komandantūrā un pilī, kas atrodas uz Krievijas robežas - to sauc Narvu. Tai cauri tek upe, vārdā Narva - tā ir plata upe, un no tās cēlies pilsētas vārds. Un viņpus upes šīs Līvoniijas un Krievijas zemes pieder lielās Novgorodas kungiem. No Rīgas līdz Narvai ir 80 jūdzes ceļa. Šai ceļā sastopami četrējādu valodu ļaudis, proti, lībiņi, zemgāji, latvieši un igauņi.

Lielās Novgorodas pilsēta ir brīnišķīgi liela pilsēta, kas celta skaistā ielejā un apņemta lielam mūrēm. Tā atrodas zemā vietā, kur ir daudz ūdeņu un purvu, un

Cēsu pilsdrupas 1810. gadā — barona Karļa Ungerna-Šternberga zīmējums

pilsētai pa vidu tek cauri ļoti liela upe, vārdā Volchova, bet pati pilsēta ir apcietināta ar draudīgiem mūrēm, kas taisīti no kokiem un zemes, lai gan torģi ir no akmens. (Tālāk Lannuā apraksta dzīvi Novgorodā, ziemas bargumu un atpakaļceļu caur Pleskavu pāri Peipusa ezeram uz Tērbatu).

No Tērbatas devos uz leju pa Līvoniijas zemi uz Siguldū pie landmaršala, lai dabūtu ceļa grāmatu, un pa ceļam iegriezios Cēsis un Valmierā, apcietinātās pilsētās, kuras es nemaz šeit nepieminu... No Siguldā devos projām, lai ceļotu uz Lietuvas ķēniņa valsti pie hercoga Vitauts, kas ir Lietuvas, Zemaitijas un Krievijas ķēniņš. Ceļojot ar ragavām, sasniedzu kādu nocietinātu Vidzemes pilsētu un pili, ko sauc par Koknesi un kas ir Rīgas augstienē. Līdz turieni ir 15 jūdzes.

No Kokneses ceļojot ar kamanām pa Vidzemes upi un sasniedzu kādu Līvoniijas kungu pili, sauktu par Daugavpili. Tā ir pēdējā pils pret Lietuvas robežām. No Kokneses līdz turieni ir 15 jūdzes.

No Daugavpils Līvoniijā tālāk dodoties, nokļuvu Lietuvas karalistē, kādā milzīgā tuksnešainā mežā, un ceļojot divi dienas un divi naktis, neatrodot nevienas cilvēku mītnes. Devos pāri septiņiem vai astoņiem lieliem aizsalušiem ezeriem un tā nonācu vienā no Vitauts pilīm, vārdā Kēnīpils (Sventenai). No Daugavpils Līvoniijā līdz turieni ir 15 jūdzes.

No Kēnīpils devos tālāk cauri daudzām sādžām, pa lieliem ezeriem un mežiem. Tad nonācu Lietuvas galvenajā pilsētā vārdā Viļa, kur atrodas pils ļoti augstā vietā uz kāda smilšaina kalna. Tā nostiprināta ar akmeņiem, zemi un mūrēm, iekšā tā izbūvēta no koka, bet pils aizsargmūris stiepjas no kalna zemē divās nocietinātās daļās līdz pat apakšai. Šai mūrī ir iebūvētas daudzas mājas. Šai pilī un nocietinājumā parasti uzturas hercogs Vitauts, Lietuvas valdnieks, tur atrodas viņa galms un tur ir viņa mājoklis. Tuvu pilij tek upe, kas plūst cauri pilsētai lejup. Šī upe saucas Viļija. Pilsēta nebūt nav apcietināta, bet aizstiepjas gara un šaura gar upi, tā ir ļoti slikti sabūvēta no koka mājām. Dažas baznīcas ir no kļeģiem. Minētā pils uz kalna ir nostiprināta tikai ar koka nocietinājumiem, kas taisīti mūru veidā.

Trakos ir divas pils, no kurām viena ļoti veca, visa taisīta no koka un pīta žoga, kas aplāts velēnām. Šī vecā pils atrodas kāda ezera krastā, bet ar otru pusi tā vēršas klajā laukā. Otra pils atrodas cita ezera vidū, lielgabala šāvienu atālumā no vecās pils. Šī otra pils ir pilnīgi jauna, taisīta no kļeģiem, pēc Francijas parauga.

MELNGALVJI RESPEKTĒ LATVIEŠU ZELTKAĻUS UN KUĢINIEKUS (1416. g.)

Šrāgu 5. paragrafs: Nevienš nevar kļūt (Melngalvju sabiedrībā) par biedru, kas kalpo par algu, nedz arī nevāci, izņemot zeltkaļu zeļļus un kuģiniekus.

ZEMNIEKUS NEDRĪKST APRŪTINĀT AR ZELTA NAUDU (1437. g.)

Pilsētu saeimas lēmums Pērnāvā: Nevāciem nebūs dot zeltu nedz par viņu precēm, nedz par šķūtīm, nedz par kādu citu darbu.

Ordeņa mestra vēstule Tallinnas pilsētai: Ar šo darām zināmu savu prasību, ka pilsētai ir tā jāizkārto, ka nabaga laucinieks par saviem ražojumiem nedrīkst tikt apgrūtināts ar maksājumiem zeltā.

RĪGAS LATVIEŠU PASTNIEKU BRĀLĪBAS STATŪTI (SPĒKĀ JAU PRIEKŠ 1450. g.)

Dieva vārdā, āmen. Gadā, kas pēc mūsu Kunga Jēzus Kristus dzimšanas skaitās 1450-tais, 14 dienas pēc Lieldienām Rīgas cienījamā rāte izsniedza mums šīs šrāgas, un pavēlēja tās pieņemt un pie tām turēties par godu mūsu Kunga Jēzus Kristus svētajām miesām šādā kārtā:

1. Vispirms, ja kāds vēlas mūsu gildē iestāties un kļūt par gildes brālī, tad tam iestājoties jāmaksā 6 vecās ēres.

2. Tālāk, kārtējie mielasti jāriko katru svētku dienu, lai šīs gildes mirušos biedrus varētu pavadīt ar vāķēšanu, dvēseles aizlūgumiem un upurim.

3. Tālāk, kārtējā sanāksme jāriko Svētās Miesas dienā (ceturtdienā pēc Trijādības dienas), lai brāļi varētu samaksāt par to, kas patērēts lielajā mielastā. Uz šo sanāksmi jāierodas visiem brāļiem, citādi tās soda ar vienu mārciņu vaska.

4. Tālāk, kārtējiem brāļiem jāievēl vecākais, kas šādā amatam noderīgs. Ja kādu šai amatā vēl, un tas atsakās un nevēlas būt par vecāko, tad tam jāmaksā pus-pods saska. Tikpat daudz tam jāmaksā, ja tas atsakās, otrreiz vēlot. Ja viņš atsakās arī, trešoreiz vēlot, tad viņam gilde uz visiem laikiem jāatstāj. Tāpat arī jāievēl piesēdētāji, kasieris un kārtībnieki.

5. Kad gildē atskan zvans, tad visiem jāpaliek klusu un jāauj vecākam runāt. Sods — mārciņa vaska.

6. Nevienam brālīm vai viesim nav atļauts ierasties gildē ar dunci vai kādu citu ieroci. Sods — mārciņa vaska.

7. Ja kāds vecākam runā pretim vai pretojas pie galdā, tam jāmaksā pus-pods vaska, katram piesēdētājam piecas mārciņas vaska un katram brālīm mārciņa vaska.

8. Kas piesēdētājiem, kasierim vai kārtībniekiem pretojas un tos apdraud, tam jāmaksā piecas mārciņas vaska.

9. Kas mūsu gildē tik daudz alus izlej, ka to nevar apsegt ar kājas pēdu, tam jāmaksā mārciņa vaska.

10. Ja dusmīgā prātā viens brālīs otram aplej drēbes ar alu, tam jāmaksā piecas mārciņas vaska.

11. Ja kāds brālīs otram ielej alu acīs vai arī iesit tam pa galvu, tam jāmaksā pus-pods vaska.

12. Ja kāds brālīs tik daudz dzērēna ienēmis, ka tam turpat mājā vai sētā tas jāizlaiž atpakaļ, tad jāmaksā piecas mārciņas vaska.

13. Ja kāds brālīs uz kārtējo mielastu neierodas, bet, brāļiem spītēdams, šai laikā staigā pa ielām, tad tam tāpat kā citiem jāmaksā kārtējie mielasta izdevumi. Ja turpretim brālīs neierodas sava darba dēļ, tad viņam jāmaksā puse no mielasta izdevumiem.

14. Ja kāds brālīs izvēlēts par kroģētāju, tam tas labprātīgi jāuzņemas un jāņem līdz tīrs, balts dvieļis, pretējā gadījumā sods pusmārciņa vaska.

Turpmāk vēl

Tdz. abonents

